

1.3. Peculiarities of the creolized texts' usage in the professional training of the future engineer-teachers

1.3. Особливості використання креолізованих текстів у професійній підготовці майбутніх інженерів-педагогів

У концепції «Нова українська школа» зазначено, що однією з основних характеристик сучасного учителя має бути здатність реагувати на виклики інформаційного суспільства. Він має бути готовим опанувати нові види діяльності, які сприятимуть підвищенню інтересу учнів до навчальних дисциплін, стимулюватимуть їх до розвитку й саморозвитку³³. У цьому контексті варто зазначити, що на систему навчальних методів і засобів на сучасному етапі суттєво впливає інформатизація суспільства загалом і закладів освіти зокрема, запровадження інформаційних технологій у педагогічний процес, активне використання соціальних мереж широкими масами населення, розвиток феномену кліпового мислення, зростання обсягу й концентрації графічної інформації. Отже, постає необхідність відповідних трансформацій у змісті і формах організації педагогічного процесу в закладах освіти різного рівня.

На сучасному етапі нагальною стала проблема удосконалення системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів, що безпосередньо має вплинути в перспективі на якість підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, формування в них готовності до технічної творчості, інноваційної професійної діяльності.

На нашу думку, засобом стимулювання особистісного і професійного розвитку майбутніх інженерів-педагогів, одним із можливих шляхів інтенсифікації освітнього процесу в педагогічних закладах вищої освіти можуть стати «креолізовані тексти». Відтак, для перетворення креолізованих текстів на ефективний засіб навчання необхідно розробити методiku їх використання в освітньому процесі в контексті різних навчальних дисциплін.

Варто зазначити, що креолізовані тексти стали предметом дослідження О. Анісімової, А. Бернацької, Л. Большіянової, Ю. Сорокіна, Є. Тарасова та інших. Однією з перших була праця Ю. Сорокіна і Є. Тарасова «Креолізовані тексти та їх комунікативна функція» (1990 рік), у якій було введено до наукового обігу дефініцію «креолізований текст»³⁴. Проведений аналіз наукових джерел дав підстави для висновку, що дослідники переважно зосереджували свою увагу на аналізі ідейно-композиційних особливостей креолізованих текстів, розробленні класифікацій указаних текстів, дослідженні їхнього впливу на читачів. На жаль, до сьогодні предметом наукового аналізу не стали особливості використання креолізованих текстів в освітньому процесі закладів середньої і вищої освіти. Метою нашого дослідження є визначення особливостей використання креолізованих текстів у професійній підготовці майбутніх інженерів-педагогів.

Відтак, постає необхідність визначення теоретичних засад дослідження. Як відомо, дефініція «креолізований текст» увійшла до наукового обігу нещодавно, вона пов'язана із поняттями «креолізована мова» («змішана мова»), «креолізація» (первинно означало процес утворення нових етнічних груп унаслідок змішування крові кількох етносів, а потім – процес змішування мов), що походять від лексеми «креоли» (від фр. *créole*; ісп. *criollo* й порт. *crioulo*; лат. *creare* «створювати, вирощувати, виводити»). До сьогодні термін «креолізований текст» не є загальноприйнятим, зокрема паралельно вживаються інші дефініції, як-от: полікодовий

³³ Концепція «Нова українська школа»: затв. Рішенням колегії МОН від 27. 10. 2016. URL: <http://mon.gov.ua/202016/12/05/konczepczija.pdf>.

³⁴ СОРОКИН, Ю., ТАРАСОВ, Е. (1990): Креолизованные тексты и их коммуникативная функция. Оптимизация речевого воздействия. Москва: Наука. 1990. С. 183.

текст (Г. Ейгер, В. Юхт³⁵), ізовербальний комплекс (А. Бернацька³⁶), лінгвовізуальний комплекс (Л. Большіянова³⁷), ізоверб (О. Міхеев³⁸), семіотично ускладнений текст (О. Протченко³⁹), відеовербальний текст (О. Пойманова⁴⁰). Такі визначення пов'язані з багаторівневістю і багатоплановістю конструкції, складною текстовою організацією, адже креолізовані тексти є результатом поєднання елементів, що належать до різних семіотичних систем – вербальної та невербальної (так званої іконічної), до якої входять ілюстрації (фотографії та малюнки), різні за характером – художньо-образні, декоративні, пізнавальні тощо, а також схеми, таблиці, формули, символічні зображення тощо. Зазначимо, що вербальна й невербальна частини креолізованого тексту поєднані на різних рівнях – на змістовому, змістово-композиційному та змістово-мовному.

Вищезазначені фактори зумовили появу різних класифікацій креолізованих текстів, насамперед їх розподіляють на тексти з частковою та повною креолізацією.⁴¹ У текстах із частковою креолізацією (в основному до них відносять публіцистичні, науково-популярні та художні тексти) вербальні й невербальні компоненти перебувають в автосемантичних відносинах, тобто словесна частина є головною, відносно автономною, а зображальна – факультативною. Синсемантичні відношення між компонентами притаманні текстам із повною креолізацією (наукові й рекламні тексти, зокрема плакати, карикатури, оголошення тощо): словесний текст повністю підпорядковується зображенню, він тісно пов'язаний, злитий з ним, а малюнок є облігаторним, тобто обов'язковим компонентом тексту.

Окрім того, існує класифікація навчальних креолізованих текстів за кількісною ознакою наявності вербального й невербального складника: частково полікодові тексти мають переважно словесний компонент, частково вербальні мають переважно невербальний компонент (кольори, звуки, графеми тощо), власне полікодові – це тексти з відсутнім експліцитним (зовнішнім) вербальним компонентом.⁴²

На основі аналізу художніх особливостей креолізованих текстів можемо дійти висновку, що креолізований текст є полікодовим, у ньому вербальні й невербальні елементи спрямовані на активізацію мозкової діяльності реципієнта. Це обумовлює важливість використання зазначених текстів в освітньому процесі закладів середньої і вищої освіти, актуалізує необхідність визначення теоретичних і методичних основ їх застосування в професійній підготовці майбутніх інженерів-педагогів.

Насамперед зазначимо, що специфіка застосування креолізованих текстів в освітньому процесі закладів вищої освіти зумовлена кількома факторами, зокрема: напрямом підготовки майбутніх фахівців, сформованістю їхніх особистісних і професійних рис, специфікою навчальної дисципліни, її навчальними завданнями. А. Габідулліна, досліджуючи

³⁵ ЕЙГЕР, Г., ЮХТ, В. (1974): К построению типологии текстов. Лингвистика текста: материалы научной конференции при МГПИИЯ им. М. Тореца. Ч. I. Москва: МГПИИЯ, 1974. С. 105.

³⁶ БЕРНАЦКАЯ, А. (2000): К проблеме «креолизации» текста: история и современное состояние. Речевое обращение: специализированный вестник. Красноярск, 2000. С. 106.

³⁷ БОЛЬШИЯНОВА, Л. (1987): Внешняя организация газетного текста поликодового характера. Типы коммуникации и содержательный аспект языка: сб. научн. тр. 1987. С. 167.

³⁸ МИХЕЕВ, А. (1987): О некоторых типах взаимодействия изображения и текста. Типы коммуникации и содержательный аспект языка: сб. научн. тр. Москва: ИЯ, 1987. С. 191.

³⁹ ПРОТЧЕНКО, А. (2006): Типологические и функционально-стилистические характеристики англоязычного путеводителя: авторефер. дисс. к.ф.н. Самара: Изд-во Самар. гос. пед. ун-та, 2006. С. 14.

⁴⁰ ПОЙМАНОВА, О. (1997): Семантическое пространство видеовербального текста: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Москва, 1997. С.15.

⁴¹ АНИСИМОВА, Е. (2003): Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов): учеб. пособие для студ. фак. иностр. яз. вузов. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. С. 64.

⁴² МИХЕЕВ, А. (1987): О некоторых типах взаимодействия изображения и текста. Типы коммуникации и содержательный аспект языка: сб. научн. тр. Москва: ИЯ, 1987. С. 191-199.

навчально-педагогічний дискурс, визначає такі функції креолізованих текстів, як-от: інформативна, ілюстрації вербального компонента, волюнтативна, метакомунікативна, експресивна, естетична, фактична, технічна.⁴³ Ці функції визначаються тим, що для викладача текст є певним орієнтиром для діяльності, для студента – важливим джерелом інформації, об'єктом вивчення й розуміння. Для викладача текст є засобом навчання, а для студента – об'єктом. Відтак, особливості навчального тексту загалом і креолізованого зокрема визначаються тим, що він одночасно виступає і об'єктом вивчення, і засобом навчання.

Перед викладачами постають два основні завдання: по-перше, підібрати або створити креолізовані тексти, які сприятимуть підвищенню ефективності професійної підготовки інженерів-педагогів. По-друге, ознайомити студентів з самим поняттям, з видами креолізованих текстів і стимулювати до використання їх у подальшій професійній діяльності.

Насамперед, зазначимо, що креолізовані тексти мають використовуватися з метою донесення навчальної інформації як засіб адаптації текстової навчальної інформації до специфіки «кліпового» мислення сучасної молоді. Окрім того, актуалізується потреба у використанні зазначених текстів у контексті упровадження дистанційної освіти, а також зростання ролі самоосвіти молодого покоління, яка відбувається як стихійно, так і в процесі виконання самостійної роботи, індивідуальних навчально-дослідницьких проектів, курсових і магістерських робіт. На сьогодні майбутній інженер-педагог має не лише опанувати великий обсяг знань, умінь, навичок, а й навчитися самостійно здобувати знання, працювати з різними джерелами інформації, застосовувати отримані знання, уміння, навички в практичній і професійній діяльності, формуючи необхідні компетенції.

Зазначимо, що використання креолізованих текстів потребує вироблення критеріїв їх добору, зокрема: виховний потенціал вербальних і зображувальних одиниць зазначеного тексту, інформативність, актуальність, адаптованість, доступність, наповненість дидактично значущими мовними одиницями, урахування психологічних особливостей реципієнтів, стилістична й жанрова довершеність, пошуковий і дослідницький потенціал, спроможність тексту спонукати реципієнтів до словесної творчості, створення креолізованих текстів.

У процесі відбору і складання креолізованих текстів особливу увагу необхідно приділяти їхньому змісту. Зазначені тексти мають бути насамперед цікавими для студентів, вирізнятися певною новизною, спонукати реципієнтів до роздумів, мати проблемний характер. Важливо, щоб текст не просто подавав готову інформацію, а стимулював появу запитань, бажання в студентів висловитися, тим самим активізуючи мовлення. Зміст креолізованих текстів має сприяти виникненню дискусій, у процесі яких викладач спрямовує діяльність студентів.

Зазначимо, що полікодові тексти (як компонент підручників, посібників, мультимедійних навчальних матеріалів) застосовуються в освітньому процесі упродовж тривалого часу, проте в сучасних умовах змінюються їхні функції, методи і прийоми роботи з ними. На жаль, традиційні підручники, які вийшли друком наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. і упродовж попередніх десятиліть були фактично основним джерелом професійних та спеціальних знань, на сьогодні втрачають свою актуальність для сучасного покоління, якому притаманне «кліпове» мислення. Це можна пояснити лінійністю і логічністю структурування матеріалу в традиційних підручниках. Відтак, на часі розроблення нових сучасних навчальних матеріалів, які б базувалися на використанні креолізованих текстів, на основі врахування особливостей сприйняття інформації сучасною молоддю, фрагментарності матеріалу, взаємозв'язків між окремими блоками.

⁴³ ГАБИДУЛЛИНА, А. (2011): Педагогическая лингвистика: учеб. пособ. для студ. высших учеб. завед. Горловка: ГГПИИЯ, 2011. С. 246-253.

Отже, у процесі оформлення навчального матеріалу у вигляді креолізованого тексту викладачам варто дотримуватися певних умов. Насамперед, як зазначають О. Вержанська й Т. Лагута, важливою характеристикою навчального тексту є наявність у ньому освітнього, культурологічного, виховного й розвивального потенціалу. Отже, призначення навчального тексту – засвоєння інформації студентом, а під час її передачі – вплив на свідомість студентів, мотивування їх на роботу з навчальним матеріалом, сприяння розвитку креативних якостей студентів.⁴⁴ Для цього, на нашу думку, варто уникати довгого монологічного викладу матеріалу, оскільки увага сучасних студентів дуже швидко розсіюється, тому доцільно відбирати основний матеріал, який варто поділити на невеликі блоки: особливості такого структурування залежатимуть від дисципліни, теми, характеру матеріалу, навчальної мети. Зазначені блоки можуть бути виділені за тематичним, хронологічним, дисциплінарним принципами. Вони, з одного боку, є самодостатніми одиницями, а з другого – послідовно викладеними ланками одного логічного ланцюга, що дозволяє задіяти як лінійні властивості пам'яті людини так і врахувати синдром дефіциту уваги. Матеріал, запропонований для вивчення, має бути підібраний так, щоб можна було самостійно і швидко об'єднувати ці відомості в логічні групи. Окрім того, креолізований текст має містити засоби, які стимулюватимуть, мотивуватимуть, програмуватимуть діяльність студента, сприятимуть досягненню цілей, окреслених під час вивчення предмета .

Для покращення сприйняття креолізованого тексту матеріал доцільно розташувати так, щоб кожна окрема сторінка містила логічно завершений фрагмент тексту, який є самостійним і незалежним від інших сторінок. Це пов'язано з широким використанням електронних пристроїв (планшетів, книжок, ноутбуків): студентам і викладачам зручно опрацьовувати матеріал, якщо він розміщений компактно на окремій сторінці, тобто не потрібно гортати книжку, щоб знайти початок чи продовження тексту.

У процесі дослідницько-експериментальної роботи було здійснено перевірку ефективності використання креолізованих текстів у процесі професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів до розвитку технічної творчості учнів закладів професійно-технічної освіти. Під час експериментальної роботи було враховано фактори, пов'язані з особистісними характеристиками майбутніх інженерів-педагогів, які можуть по-різному запам'ятовувати навчальний матеріал. Студенти зі наочно-образним типом пам'яті найкраще запам'ятовують малюнок, предмети, звуки, барви, рухи, а зі словесно-логічним – думки і словесні формулювання, поняття. Відтак, викладачі у процесі створення креолізованих текстів особливу увагу мають приділяти вербальним і невербальним засобам, що викликають емоції, які позитивно впливатимуть на увагу, пам'ять, засвоєння нових знань.

Насамперед, важливого значення в професійній підготовці майбутніх інженерів-педагогів набувають навчальні курси циклу соціально-гуманітарної підготовки, які спрямовані на здобуття філософської, політологічної, культурологічної, соціологічної, правознавчої, економічної, фізкультурно-оздоровлювальної освіти та її професійно-педагогічне спрямування, тобто засвоєння системи академічних знань, базових умінь і навичок. З-поміж нормативних навчальних курсів особливого значення набувають курси «Історія України», «Історія української культури», «Філософія»; варіативних – «Політологія», «Соціологія», «Логіка», «Релігієзнавство», «Етика й естетика».

У процесі опанування вказаних курсів у майбутніх інженерів-педагогів відбувається нагромадження фактичних відомостей з історії України, вітчизняної і зарубіжної історії і культури; утвердження естетичних смаків, ставлень до власної історії, культури, формування ціннісних орієнтацій, професійної позиції, прагнень, індивідуально-особистісних рис

⁴⁴ ВЕРЖАНСЬКА, О., ЛАГУТА, Т. (2016). Креолізований навчальний текст в електронному навчанні. Новий Колегіум. 2016. № 1. С. 42-49.

майбутніх інженерів-педагогів. Креолізовані тексти було використано в контексті курсів української та іноземної мов за професійним спрямуванням. Як відомо, на практичних заняттях необхідно застосовувати такі обов'язкові види мовленнєвої діяльності, як говоріння, письмо, читання та слухання. Навчальний матеріал з фонетики, лексикології, орфографії, морфології, синтаксису й пунктуації може бути представлений у форматі креолізованого тексту. У процесі дослідження студентам було запропоновано рекламні плакати, а вони мали знайти в них помилки. Окрім того, для аналізу надано відеозаписи відповідної тематики, студенти мали знайти в них порушення мовних норм. У процесі аналізу ситуації враховувалися вікові особливості студентів, специфіка гендерного сприйняття, культурні, традиційні уподобання тощо.

У межах курсу історії України майбутнім педагогам-інженерам було подано карикатури та плакати, які студенти мали співвіднести з певною епохою, упізнати явище, яке на них зображене, схарактеризувати його. У процесі викладання дисциплін «Історія української і зарубіжної культур» було запропоновано завдання переглянути буктрейлер, мультфільм чи кінофільм, а також проаналізувати комікс, порівняти їх із твором мистецтва, на основі якого вони створені. Наголосимо, що досвід виконання подібних завдань студенти набули ще в процесі підготовки до складання зовнішнього незалежного оцінювання.

Засвоєння теоретичних і прикладних відомостей із психолого-педагогічних, методичних дисциплін, набуття професійно значущих якостей передбачено навчальними дисциплінами циклу професійної та практичної підготовки, який є найбільш важливим. Особливого значення набувають курси загальної, вікової, педагогічної й соціальної психології, педагогіки, методик навчання і виховної роботи. У контексті зазначених дисциплін студентам було запропоновано здійснити аналіз педагогічних ситуацій, які подано у формі креолізованого тексту; наочності, розробленої учителями чи студентами, для проведення уроків з певного навчального предмета.

Окрім того, у контексті дослідницько-експериментальної роботи студенти могли у формі креолізованого тексту подавати результати самостійної роботи, які необхідно було оформити у вигляді слайд-шоу, мультимедійної презентації, плакату, буктрейлера тощо.

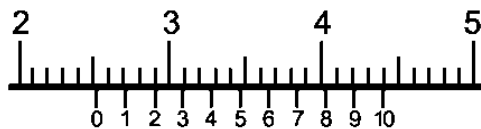
З метою опанування майбутніми інженерами-педагогами теоретичної основи обраної спеціальності, введення студента в реальну виробничу практику до навчальних планів уведено низку дисциплін, як-от: «Слюсарна і столярна справа» (ручна та механічна обробка металів і деревини); «Нарисна геометрія»; «Технологія конструкційних матеріалів» (відомості про отримання та застосування кольорових і чорних металів, пластмас, матеріалів для склеювання тощо); «Метрологія, стандартизація и управління якістю» (стандартизація та уніфікація в машинобудуванні, допуски і посадки тощо); «Різання матеріалів, верстати та інструменти» (обробка металів на металорізальних верстатах); «Основи теорії автомобіля та трактора» (загальна будова і робота); «Механічна обробка металів і деревини»; «Технічна творчість учнів»; «Основи інженерно-технічної творчості».

У процесі опанування загальнотехнічних дисциплін використання креолізованих текстів набуває оскільки в науково-технічних текстах зображення мають пізнавальне призначення. Без зображень такі тексти можуть втрачати свою текстуальність, оскільки формули, символічні зображення, графіки, таблиці, технічні малюнки, геометричні фігури містять основний зміст тексту, є його смисловими елементами. У таких випадках словесний текст лише поєднує ці зображення, становить певне їхнє обрамлення.

Одним із завдань було розроблення документації, необхідної для виготовлення дослідного зразка, що передбачало виконання низки дій, а саме: складання та уточнення технічного завдання; ескізне конструювання; розробка технічного проекту; створення робочого проекту.

У результаті педагогічних досліджень та практичної роботи інженерів-педагогів і методистів визначено ряд ефективних методів, які передбачали використання креолізованих текстів, як-от: конструювання (моделювання) виробів за відповідними схемами чи моделями; маніпулятивне конструювання; застосування технічної документації з скороченими даними; виконання творчих завдань чи проведення уявного експерименту за креолізованими текстами; повторне виконання робіт із зміною раніше виготовлених конструкцій; пошук і усунення несправностей з використанням креолізованих текстів. Окрім того, креолізовані тексти були застосовані в тестових завданнях для поточного і підсумкового контролю, наприклад:

1. Яке числове значення показано на зображених шкалах штангенциркуля?

- А) 1,5 мм; Б) 2,5 мм; В) 25 мм; Г) 25,2 мм.

2. Що означає зображене умовне позначення на кінематичній схемі?

- А) допуск площинності;
Б) гвинт;
В) гайка на гвинту;
Г) допуск форми заданої поверхні.

Для аналізу ефективності освітнього процесу була розроблена школа рівнів творчої підготовленості майбутніх інженерів-педагогів.

Рівень 1. Студент здатний виготовити виріб за наявною документацією з внесенням часткових змін у креслення, схему, спрямованих на вдосконалення форми виробу або раціональне розташування деталей тощо.

Рівень 2. Студенту доступне виготовлення виробів з доконструюванням і самостійним внесенням змін до представленої схеми.

Рівень 3. Студент опановує виготовлення виробів з попередніми конструкторським оригінальним удосконаленням і самостійним внесенням змін до технологічної документації або схеми.

Рівень 4. Студентові довірено самостійне технологічне розроблення оригінальної конструкторської ідеї виробу (представленої викладачем) і його виготовлення.

Рівень 5. Студент здатний самостійно обґрунтувати і сформулювати оригінальну конструкторську або раціоналізаторську ідею виробу, розробити документацію і виготовити виріб.

За результатами формувального експерименту з формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до розвитку технічної творчості учнів закладів професійно-технічної освіти зроблено висновок щодо сприятливого впливу креолізованих текстів на розвиток досліджуваного феномена. Зокрема рівень підготовки студентів до розвитку технічної творчості учнів в експериментальній групі суттєво відрізняється від рівня у контрольній групі: якщо в експериментальній групі до високого рівня віднесено 29,92%, а до середнього 53,54% студентів, то в контрольній групі студентів з високим рівнем налічувалось 16,42%, із середнім – 47,76%. Кількість студентів з рівнем підготовки на низькому рівні у контрольній групі 15,67%, в експериментальній – лише 6,30%.

Зазначимо, що креолізовані тексти цілеспрямовано й послідовно використовувалися в освітньому процесі саме в експериментальній групі відповідно до експериментальної

методики, у контрольній групі (яка працювала за матеріалами викладачів) цей процес відбувався спорадично, подекуди не здійснювалася необхідна аналітична робота із вказаними текстами, тобто не був реалізований їхній навчальний потенціал.

Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи свідчить про доцільність упровадження креолізованих текстів у освітній процес закладів вищої освіти, які готують майбутніх інженерів-педагогів. У більшості студентів експериментальної групи підвищився рівень прагнення до самоосвіти, саморозвитку, покращилась адекватність в оцінці власного творчого потенціалу як майбутнього фахівця, спостерігалась динаміка у сформованості готовності до розвитку технічної творчості учнів закладів професійно-технічної освіти.

Використання креолізованих текстів в освітньому процесі закладів вищої освіти потребує певної підготовки викладачів. Для відбору, використання чи створення зазначених текстів потрібен усвідомлений підхід і урахування особливостей функціонування психіки студентів, прогнозування результатів. Потрібно усвідомлювати, що використання креолізованих текстів є потужним засобом психічного впливу.

У процесі розроблення навчально-методичних матеріалів необхідно контролювати ступінь узагальнення змісту навчання, дублювати вербальну інформацію візуальною та навпаки, щоб за необхідності ланки логічного ланцюга були повністю відновлені студентами.

Література:

1. АНИСИМОВА, Е. (2003): Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов): учеб. пособие для студ. фак. иностр. яз. вузов. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 128 с.
2. БЕРНАЦКАЯ, А. (2000): К проблеме «креолизации» текста: история и современное состояние. Речевое обращение: специализированный вестник. Красноярск, 2000. С. 104-110.
3. БОЛЬШИЯНОВА, Л. (1987): Внешняя организация газетного текста поликодового характера. Типы коммуникации и содержательный аспект языка: сб. научн. тр. 1987. С. 167-172.
4. ВЕРЖАНСЬКА, О., ЛАГУТА, Т. (2016). Креолізований навчальний текст в електронному навчанні. Новий Колегіум. 2016. № 1. С. 42-49.
5. ГАБИДУЛЛИНА, А. (2011): Педагогическая лингвистика: учеб. пособ. для студ. высших учеб. завед. Горловка: ГГПИИЯ, 2011. 280 с.
6. ЕЙГЕР, Г., ЮХТ. В. (1974): К построению типологии текстов. Лингвистика текста: материалы научной конференции при МГПИИЯ им. М. Тореза. Ч. I. Москва: МГПИИЯ, 1974. С. 103-110.
7. ІСАЄВА, О. Креолізований текст на уроках світової літератури як фактор активізації читацької діяльності. URL: media.ipko.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/02/isaeva_kreolizovanyj_tekst.doc. (дата звернення: 02. 12. 2017).
8. Концепція «Нова українська школа»: затв. Рішенням колегії МОН від 27. 10. 2016. URL: <http://mon.gov.ua/202016/12/05/konczepczziya.pdf>. (дата звернення: 10. 09. 2017).
9. МИХЕЕВ, А. (1987): О некоторых типах взаимодействия изображения и текста. Типы коммуникации и содержательный аспект языка: сб. научн. тр. Москва: ИЯ, 1987. С. 191-199.
10. ПОЙМАНОВА, О. (1997): Семантическое пространство видеовербального текста: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Москва, 1997. 24 с.
11. ПРОТЧЕНКО, А. (2006): Типологические и функционально-стилистические характеристики англоязычного путеводителя: авторефер. дисс. к.ф.н. Самара: Изд-во Самар. гос. пед. ун-та, 2006. 20 с.
12. СОРОКИН, Ю., ТАРАСОВ, Е. (1990): Креолизованные тексты и их коммуникативная функция. Оптимизация речевого воздействия. Москва: Наука. 1990. С. 180-186.